

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 grudnia 2017 roku - znak (...) /20/GE - Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, po rozpatrzeniu z urzędu na podstawie art. 145 § 1 pkt.5, art.150 i art.151 § 1 pkt 2 k.p.a. oraz art. 2 ust.2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 grudnia 1990 roku (Dz. U. z 2017 roku, poz. 2336) uchylił decyzję z dnia 23 marca 2015 roku znak (...) -2 o przyznaniu M. S. emerytury rolniczej. W uzasadnieniu podniesiono, że decyzją z dnia 23 marca 2015 roku przyznano M. S. prawo do emerytury rolniczej. Do ustalenia prawa został uwzględniony okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 2 kwietnia 1972 roku do dnia 10 listopada 1974 roku oraz pracy we własnym gospodarstwie rolnym od dnia 1 października 1985 roku do dnia 3 marca 2015 roku. W dniu 11 września 2017 roku pozyskano informację z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, że w okresie objętym zeznaniami świadków na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, ubezpieczona podlegała ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia. Ponieważ domownikiem jest osoba, która ukończyła 16 lat, pozostawała z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym, nie podlegała obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów i praca w gospodarstwie rolnym stanowiła jej główne źródło utrzymania, przyjęte do ustalenia prawa do emerytury rolniczej, okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców podlegają weryfikacji.

/decyzja - k. 87/

Decyzją z dnia 28 grudnia 2017 roku - znak (...) /GE - Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił M. S. prawa do emerytury rolniczej w okresie od dnia 4 marca 2015 roku do dnia 31 maja 2017 roku. W uzasadnieniu podniesiono, że w związku z ujawnieniem nowych okoliczności, tj. pozyskaniem kserokopii świadectwa pracy za okres zatrudnienia w Gminnej Spółdzielni (...) w S. od dnia 1 września 1971 roku do dnia 14 września 1974 roku przeprowadzono weryfikację okresów podlegania ubezpieczeniu rolniczemu przyjętych do ustalenia prawa do emerytury rolniczej. Z posiadanych dokumentów wynika, że M. S. legitymuje się stażem pracy w rolnictwie w ilości 29 lat 6 miesięcy i 29 dni w następujących okresach: od dnia 15 września 1974 roku do dnia 10 listopada 1974 roku, od dnia 1 października 1985 roku do dnia 3 marca 2015 roku. Okresy pracy w gospodarstwie rolnym jako domownik mogą być zaliczone przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej pod warunkiem, że osoba zainteresowana pozostawała z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym, nie podlegała obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowiła jej główne źródło utrzymania. Nie uznano ubezpieczonej okresów pracy jako domownik w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 2 kwietnia 1972 roku do dnia 14 września 1974 roku, od dnia 11 listopada 1974 roku do dnia 4 lipca 1975 roku, ponieważ w tym czasie była zatrudniona. Pomimo ukończenia 55 lat życia i zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej – na dzień 4 marca 2015 roku nie spełniła warunków do przyznania emerytury rolniczej, ponieważ nie podlegała ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu przez wymagany okres co najmniej 30 lat – udokumentowała staż pracy w ilości 29 lata 6 miesięcy i 29 dni. Nie zaliczono okresów zatrudnienia od dnia

1 września 1971 roku do dnia 14 września 1974 roku, od dnia 11 listopada 1974 roku do dnia 31 grudnia 1985 roku oraz okresu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 1 kwietnia 1986 roku do dnia 30 listopada 1988 roku, od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi (art.20 ust.1 pkt.3 i ust.3), ponieważ ubezpieczona urodziła się po dniu 31 grudnia 1948 roku. Jednocześnie podniesiono, że w dniu 1 czerwca 2017 roku M. S. spełniła warunki niezbędne do nabycia prawa do emerytury rolniczej, tj. osiągnęła wiek emerytalny oraz udowodniła okres 25 lat pracy w gospodarstwie rolnym i podlegania ubezpieczeniu rolniczemu, zatem przysługuje jej prawo do emerytury rolniczej od dnia 1 czerwca 2017 roku.

/decyzja - k. 88-88 v/

Odwołania od ww. decyzji złożyła w dniu 31 stycznia 2018 roku M. S., wnosząc o ich zmianę i stwierdzenie, że przysługiwało jej prawo do emerytury rolniczej od dnia 4 marca 2015 roku. Zarzuciła decyzjom:

1. obrazę art.20 ust.2 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia

20 grudnia 1990 roku, w szczególności przez przyjęcie, że w okresie objętym zeznaniami świadków na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym rodziców ubezpieczona podlegała ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia, w sytuacji, gdy dokładnie w tym czasie uczyła się w szkole dziennej (...) Szkole Zawodowej nr (...) w S. i odbywała praktyki zawodowe w Gminnej Spółdzielni (...) „ w S. dwa dni w tygodniu, do której dojeżdżała ze S. autobusem (około 15 km), a po szkole codziennie pomagała rodzicom już do wieczora w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, rano przed wyjazdem do szkoły także pomagała w obejściu, bo takie były realia życia na wsi wiejskich dzieci na początku lat 70 XX wieku;

2. naruszenie przepisów postępowania, w szczególności art. 7 i art. 8 k.p.a. poprzez wydanie decyzji w sposób rażąco godzący w słuszny interes strony i nieuzasadnionej ochroną interesu publicznego;

3. naruszenie przepisów postępowania, w szczególności art. 77 § 1 k.p.a. polegające na braku wyczerpującego zebrania i rozpatrzenia materiału dowodowego w sprawie, w szczególności braku ustaleń dotyczących okresu pobierania przez nią nauki w trzyletniej (...) Szkole Zawodowej nr (...) w S. (bez internatu) wykonywania w tym czasie praktyk zawodowych w Gminnej Spółdzielni (...), ich ilości oraz godzin w każdym dniu tygodnia, a także braku ustaleń w zakresie wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 2 kwietnia 1972 roku do dnia 10 listopada 1974 roku jako uczące się dziecko od 16 roku życia.

W uzasadnieniu odwołań podniosła, że okres od dnia 1 września 1971 roku do dnia 14 września 1974 roku nie jest w rzeczywistości okresem zatrudnienia w Gminnej Spółdzielni (...), tylko okresem odbywania praktyk szkolnych.

/odwołanie - k- 3-6; odwołanie – k.-6 akt VIII U 491/18/

W odpowiedzi na odwołania Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o ich oddalenie, argumentując jak w treści zaskarżonych decyzji.

/odpowiedź na odwołanie - k. 12 -13; odpowiedź na odwołanie - k. 12 -13 akt VIII U 491/18 /

W toku postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie. Na rozprawie w dniu 20 czerwca 2018 roku wnioskodawczynie poparła odwołania. Pełnomocnik KRUS wniósł o ich oddalenie.

/stanowiska stron - e-protokół z dnia 20 czerwca 2018 roku - 00:01:04 -00:01:34 - płyta - k. 22/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczynie M. S. urodziła się w dniu (...).

/okoliczność bezsporna, a nadto: wniosek - k. 1 - 1 verte akt KRUS/

W dniu 12 marca 2015 roku wnioskodawczynie wystąpiła z wnioskiem o emeryturę rolniczą.

/okoliczność bezsporna, a nadto: wniosek - k. 37 -37 v akt KRUS/

Decyzją z dnia 23 marca 2015 roku znak (...) -2 - Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał wnioskodawczynie – po rozpatrzeniu wniosku z dnia 12 marca 2015 roku prawo do wcześniejszej emerytury rolniczej od dnia 4 marca 2015 roku.

/decyzja – k.61 – 61 v/

Ustalając prawo do świadczenia emerytalnego zaliczono okresy pracy w gospodarstwie rolnym oraz okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników:

- od dnia 2 kwietnia 1972 roku do dnia 10 listopada 1974 roku – okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców,

- od dnia 11 listopada 1974 roku do dnia 3 marca 2015 roku – okres pracy i podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników we własnym gospodarstwie rolnym.

/raport ustalenia uprawnień do świadczenia – k.60 akt KRUS/

Decyzją z dnia 2 października 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., po rozpatrzeniu wniosku M. S. z dnia 24 lipca 2017 roku przyznał jej emeryturę od dnia 1 lipca 2017 roku, tj. od dnia, w którym zgłoszono wniosek.

/decyzja – k.76 – 77 akt KRUS/

W dniu 11 września 2017 roku wpłynęło do KRUS pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. informujące, że przy ustalaniu dla M. S. prawa do emerytury pracowniczej uwzględniono okresy:

- od dnia 1 września 1971 roku do dnia 14 września 1974 roku – Gminna Spółdzielnia (...),

- od dnia 11 listopada 1974 roku do dnia 31 grudnia 1985 roku – Instytut (...) w S.,

- od dnia 1 kwietnia 1986 roku do dnia 30 listopada 1988 roku – prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej.

/pismo ZUS – k.70/

W świadectwie pracy z dnia 15 kwietnia 2004 roku Gminna Spółdzielnia (...) w S. wskazała, że M. S. w okresie od dnia 1 września 1971 roku do dnia 14 września 1974 roku była zatrudniona w Gminnej Spółdzielni (...) w L. i w M., następnie w S. w wyniku połączenia Spółdzielni, w tym w okresie od dnia 1 września 1971 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku jako uczeń praktycznej nauki zawodu, a następnie pomoc kuchni w pełnym wymiarze czasu pracy.

/świadectwo pracy – k.79 akt KRUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 28 grudnia 2017 roku - znak (...) /20/GE - Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, po rozpatrzeniu z urzędu na podstawie art. 145 § 1 pkt.5, art.150 i art.151 § 1 pkt 2 kpa oraz art. 2 ust.2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 grudnia 1990 roku (Dz. U. z 2017 roku, poz. 2336) uchylił decyzję z dnia 23 marca 2015 roku znak (...) -2 o przyznaniu emerytury rolniczej. W uzasadnieniu podniesiono, że decyzją z dnia 23 marca 2015 roku przyznano M. S. prawo do emerytury rolniczej. Do ustalenia prawa został uwzględniony okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 2 kwietnia 1972 roku do dnia 10 listopada 1974 roku oraz pracy we własnym gospodarstwie rolnym od dnia 1 października 1985 roku do dnia 3 marca 2015 roku. W dniu 11 września 2017 roku pozyskano informację z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, że w okresie objętym zeznaniami świadków na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym rodziców ubezpieczona podlegała ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia. Ponieważ domownikiem jest osoba, która ukończyła 16 lat, pozostawała z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym, nie podlegała obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów i praca w gospodarstwie rolnym stanowiła jej główne źródło utrzymania, przyjęte do ustalenia prawa do emerytury rolniczej, okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców podlegają weryfikacji.

/decyzja - k. 87/

Zaskarżoną decyzją z dnia 28 grudnia 2017 roku - znak (...) /GE - Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił M. S. prawa do emerytury rolniczej w okresie od dnia 4 marca 2015 roku do dnia 31 maja 2017 roku. W uzasadnieniu podniesiono, że w związku z ujawnieniem nowych okoliczności, tj. pozyskaniem kserokopii świadectwa pracy za okres zatrudnienia w Gminnej Spółdzielni (...) w S. od dnia 1 września 1971 roku do dnia 14 września 1974 roku przeprowadzono weryfikację okresów podlegania ubezpieczeniu rolniczemu przyjętych do ustalenia prawa do emerytury rolniczej. Z posiadanych dokumentów wynika, że M. S. legitymuje się stażem pracy w rolnictwie w ilości **29 lat 6 miesięcy i 29 dni** w następujących okresach: od dnia 15 września 1974 roku do dnia 10 listopada 1974 roku, od dnia 1 października 1985 roku do dnia 3 marca 2015 roku. Okresy pracy w gospodarstwie rolnym jako domownik mogą być zaliczone przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej pod warunkiem, że osoba zainteresowana pozostawała z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym, nie podlegała obowiązkowi ubezpieczenia na

podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowiła jej główne źródło utrzymania. Nie uznano ubezpieczonej okresów pracy jako domownik w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 2 kwietnia 1972 roku do dnia 14 września 1974 roku od dnia 11 listopada 1974 roku do dnia 4 lipca 1975 roku, ponieważ w tym czasie była zatrudniona. Pomimo ukończenia 55 lat życia i zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej – na dzień 4 marca 2015 roku nie spełniła warunków do przyznania emerytury rolniczej, ponieważ nie podlegała ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu przez wymagany okres co najmniej 30 lat – udokumentowała staż pracy w ilości 29 lata 6 miesięcy i 29 dni. Nie zaliczono okresów zatrudnienia od dnia 1 września 1971 roku do dnia 14 września 1974 roku, od dnia 11 listopada 1974 roku do dnia 31 grudnia 1985 roku oraz okresu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej d dnia 1 kwietnia 1986 roku do dnia 30 listopada 1988 roku, od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi (art.20 ust.1 pkt.3 i ust.3), ponieważ ubezpieczona urodziła się po dniu 31 grudnia 19848 roku. Jednocześnie podniesiono, że w dniu 1 czerwca 2017 roku M. S. spełniła warunki niezbędne do nabycia prawa do emerytury rolniczej, tj. osiągnęła wiek emerytalny oraz udowodniła okres 25 lat pracy w gospodarstwie rolnym i podlegania ubezpieczeniu rolniczemu, zatem przysługuje jej prawo do emerytury rolniczej od dnia 1 czerwca 2017 roku.

/decyzja - k. 878-88 v/

Od dnia 1 czerwca 2017 roku wnioskodawczyni otrzymuje emeryturę rolniczą w związku z ukończeniem wieku (61 lat i 2 miesiące) oraz udowodnienia okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu wynoszącemu co najmniej 25 lat.

/bezsporne/

Tak ustalony stan faktyczny nie był sporny pomiędzy stronami. Szczegółowych ustaleń Sąd dokonał na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, w tym w aktach KRUS.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołania nie są zasadne i jako takie podlegają oddaleniu.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 grudnia 1990 roku (Dz. U. z 2017 roku, poz. 2336) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny określony w ust. 1a i 1b (w przypadku wnioskodawczyni to 61 lat i 2 miesiące);
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

Stosownie zaś do art. 19 ust. 2 powołanej ustawy emerytura rolnicza przysługuje także ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Zgodnie z art. 20 ust. 1 i 3 przywołanej ustawy, do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

1. podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;

2. prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;

3. od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku (art. 20 ust 3).

W rozpoznawanej sprawie przedmiotem sporu było, czy wnioskodawczyni spełniła w dniu 4 marca 2015 roku przesłanki do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury określone w art. 19 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 grudnia 1990 roku. Przesłanki określone w powołanym przepisie muszą być spełnione łącznie.

Organ rentowy podniósł, że po uprawomocnieniu się decyzji z dnia 23 marca 2015 roku przyznającej M. S. emeryturę rolniczą na podstawie art.19 ust.2 powyższej ustawy – ujawniono nowe okoliczności, które miały wpływ na prawo do tego świadczenia. Wnioskodawczyni nie poinformowała bowiem wcześniej KRUS – u, że podlegała ubezpieczeniom społecznym w ZUS w związku z zatrudnieniem w Gminnej Spółdzielni (...) w S.. Ze złożonego zaś świadectwa pracy z dnia

15 kwietnia 2004 roku wynika, że w okresie od dnia 1 września 1971 roku do dnia

14 września 1974 roku M. S. był zatrudniona w Gminnej Spółdzielni (...) w L. i w M., następnie w S. w wyniku połączenia Spółdzielni, w tym w okresie od dnia 1 września 1971 roku do dnia 30 czerwca 1974 roku jako uczeń praktycznej nauki zawodu, a następnie pomoc kuchni w pełnym wymiarze czasu pracy. Powyższy okres zatrudnienia przypadła na uwzględniony przez KRUS do ustalenia prawa do wcześniejszej emerytury - okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców odwołującej, tj. od dnia 2 kwietnia 1972 roku do 10 listopada 1974 roku. Kasa podniosła, że domownikiem była zaś osoba, która ukończyła 16 lat, pozostawała z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym, nie podlegała obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów i praca w gospodarstwie rolnym stanowiła jej główne źródło utrzymania. Przyjęte do ustalenia prawa do emerytury rolniczej, okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców podlegały więc weryfikacji. W konsekwencji KRUS uznał, że M. S. legitymuje się stażem pracy w rolnictwie w wymiarze **29 lat, 6 miesięcy i 29 dni**, do którego zaliczono okresy: od dnia 15 września 1974 roku do dnia 10 listopada 1974 roku oraz od dnia

1 października 1985 roku do dnia 3 marca 2015 roku.

W tym miejscu podnieść należy, że z prawnego punktu widzenia w okresie spornym domownik nie podlegał ubezpieczeniu rolniczemu (podobnie jak osoba prowadząca gospodarstwo rolne) w związku z brakiem regulacji prawnych. Pojawiły się one dopiero na podstawie ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz.U. Nr 32, poz. 140) i dotyczyły rolników. Ustawa ta nie objęła jednak domowników, w stosunku do których podleganie ubezpieczeniu rolniczemu wprowadziła dopiero ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 268). Co istotne, druga z wymienionych ustaw zawierała definicję domownika, który objęty został ubezpieczeniem rolniczym. Art. 2 pkt 2 stanowił, że za domownika uważa się członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi ich główne źródło utrzymania. Warunki te musi także spełniać osoba, która chce doliczyć do ubezpieczenia rolniczego okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców jako domownik przed wejściem w życie tej ustawy. Pozostawanie w tym czasie w stosunku pracy i podlegania z tego tytułu ubezpieczeniu społecznemu automatycznie wyłącza możliwość zaliczenia równoległego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców do rolniczego stażu ubezpieczeniowego. Należy przy tym zaznaczyć, że także obecnie obowiązująca cytowana już ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników (cytowana wyżej) na podstawie art. 16 ust. 3 wyłącza ubezpieczenie rolnicze w przypadku podlegania innemu ubezpieczeniu.

Powyższe stanowisko podzielił również Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 31 lipca 2013 roku wydanym w sprawie o sygn. akt III AUa 1513/12 (legalis 736521).

Wnioskodawczyni podniosła natomiast, że okres od dnia 1 września 1971 roku do dnia 14 września 1974 roku nie jest w rzeczywistości okresem zatrudnienia w Gminnej Spółdzielni (...) – podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, tylko okresem odbywania praktyk szkolnych.

Z powyższym stanowiskiem odwołującej nie można się zgodzić. Nie ulega wątpliwości, że wnioskodawczyni w okresie od dnia 1 września 1971 roku do dnia

30 czerwca 1974 roku w pełnym wymiarze czasu pracy odbywała praktyczną naukę zawodu w Gminnej Spółdzielni (...), a następnie do dnia 14 września 1974 roku była tam zatrudniona na stanowisku pomocy kuchni.

W tym miejscu wskazać należy, że status osoby, która zawarła umowę o praktyczną naukę zawodu nie odpowiada sytuacji ucznia, który kontynuując naukę, odbywa jedynie praktyki w zakładzie pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2016 roku, sygn. akt II UK 269/15). Mamy tu bowiem do czynienia z zatrudnieniem młodocianego na podstawie ustawy z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu (Dz.U. 1958 nr 45 poz. 226), którego celem było przede wszystkim wykonywanie określonej pracy, a dodatkowo osoba taka mogła się dokształcać.

Przywołać w tym miejscu należy jeszcze treść regulującego wówczas tę kwestię Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 września 1974 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz.U. 1974 nr 37 poz. 219). Zgodnie z § 1 pkt 1 Rozporządzenia przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników zwanych w dalszym ciągu "młodocianymi", może odbywać się w zakładach pracy jako nauka zawodu, bądź przyuczenie do wykonywania określonej pracy. Zakład pracy był obowiązany zawrzeć z młodocianym umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego, która powinna określać:

1. rodzaj przygotowania zawodowego (nauka zawodu lub przyuczenie do wykonywania określonej pracy),
2. czas trwania przygotowania zawodowego,
3. sposób dokształcania teoretycznego młodocianego,
4. wysokość wynagrodzenia.

Podobna regulacja zawarta została w obowiązującej ustawie z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958r. Nr 45, poz. 226), obowiązującej przed wejściem w życie Kodeksu pracy.

Zgodnie z art. 3 tej ustawy młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu: nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy, odbycia wstępnego stażu pracy. Jak stanowił art. 4 ust. 1 nauka zawodu trwała od 2 do 4 lat. Zakład pracy przyjmując młodocianego na naukę zawodu, w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy był obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego (art. 9 ust. 1).

Co istotne, zgodnie z art. 10, okresy nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy oraz wstępnego stażu pracy są okresami zatrudnienia.

Według art. 12 ust. 1 młodociani zatrudnieni przez zakłady pracy obowiązani byli do dokształcania się do czasu ukończenia 18 lat życia. Jeżeli młodociany nie zakończył nauki zawodu przewidzianej w art. 4 ust. 1 do ukończenia 18 lat życia, obowiązek dokształcania się jego mógł być przedłużony nie więcej niż o 1 rok, o ile dokształcanie dotyczyło obranego zawodu. Młodociani przyjęci do pracy, do przyuczania do określonej pracy lub do odbycia wstępnego stażu pracy po przyuczeniu do określonej pracy byli obowiązani, jeżeli ukończyli 8 klas szkoły podstawowej - do dokształcania się zawodowego lub ogólnokształcącego (ust. 2). Według art. 13 ustawy czas pracy młodocianych w wieku od lat 15 do 16 wynosił 6 godzin na dobę i 36 godzin tygodniowo, a młodocianych w wieku powyżej lat 16 obowiązywał normalny czas pracy stosowany w zakładzie pracy. Do czasu pracy młodocianych (ust. 1 i 2) wlicza się czas dokształcania określonego w art. 12 ust. 2 i 3 bez względu na to, czy nauka odbywa się w godzinach pracy, czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo.

Z powyższych przepisów wynika, że przyjmowano do pracy młodocianych między innymi w celu nauki zawodu. Dodatkowym obowiązkiem młodocianego pracownika było doksztalcanie się, a czas nauki w szkole był wliczany do czasu pracy.

M. S. pozostawała zatem w zatrudnieniu w okresie od dnia 1 września 1971 roku do dnia 14 września 1974 roku i w tym okresie podlegała obowiązkowi ubezpieczenia.

Słusznie zatem podniósł KRUS, że okresy pracy w gospodarstwie rolnym jako domownika mogą być uwzględnione przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej pod warunkiem, że osoba zainteresowana pozostawała z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym, praca w gospodarstwie rolnym stanowiła jej główne źródło utrzymania, ale także pod warunkiem, że nie podlegała obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów. Wnioskodawczyni nie spełnia zaś tych warunków, ponieważ w okresie od dnia

1 września 1971 roku do dnia 14 września 1974 roku, który wносиła o zaliczenie do okresów ubezpieczenia w rolnictwie, podlegała innemu ubezpieczeniu.

Ponadto mając na uwadze, że M. S. jest osobą urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 roku – stosownie do treści art. 20 ust. 3 - brak jest podstaw prawnych do uwzględnienia przy ustalaniu jej prawa do emerytury rolniczej okresów zatrudnienia: od dnia 1 września 1971 roku do dnia 14 września 1974 roku w Gminnej Spółdzielni (...), od dnia 11 listopada 1974 roku do dnia 31 grudnia 1985 roku w Instytucie (...) w S. oraz od dnia 1 kwietnia 1986 roku do dnia 30 listopada 1988 roku prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Podsumowując uznać należy, że wnioskodawczyni na dzień 4 marca 2015 roku nie spełniła warunków do przyznania emerytury rolniczej, ponieważ nie podlegała ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu przez wymagany okres co najmniej 30 lat – udokumentowała staż pracy w ilości 29 lata 6 miesięcy i 29 dni.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania wnioskodawczyni, potwierdzając tym samym prawidłowość zaskarżonych decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawczyni z pouczeniem o sposobie i terminie wniesienia apelacji.

30 lipca 2018 roku